

Қ А Р О Р И
ПЛЕНУМИ СУДИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
№3

аз 25 июни соли 2012

шаҳри Душанбе

Дар бораи таҷрибаи судӣ оид ба парвандаҳои ҷиноятӣ марбут ба худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва сохтмони худсарона дар он, ғайриқонунӣ додани қитъаи замин

Бо мақсади таъмини татбиқи яхелаи меъёрҳои Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кодексҳои замин, ҷиноятӣ, муурофиавии ҷиноятӣ, қонунҳо ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки тибқи онҳо замин дар Ҷумҳурии Тоҷикистон моликияти истисноии давлат буда, давлат истифодаи самараноки онро ба манфиати халқ кафолат дода, барои ҳифзи замин, беҳтар намудани муҳити табиат ва инкишофи баробарии ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ шароит фароҳам меоварад, инчунин дар таҷриба ба миён омадани масъалаҳое, ки ҳангоми баррасии парвандаҳои худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва сохтмони худсарона дар он, ғайриқонунӣ додани қитъаи замин бармеоянд, дар асоси моддаи 27-и Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон», Пленуми Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон,-

Қ А Р О Р К А Р Д:

1. Диққати мақомоти таъқиби ҷиноятӣ, суд, судяҳо ба он ҷалб карда шаванд, ки ҳангоми пешбурди таҳқиқ, тафтиши пешакӣ ва баррасии судии парвандаҳои ҷиноятӣ марбут ба худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва сохтмони худсарона дар он, ғайриқонунӣ додани қитъаи замин талаботи меъёрҳои Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кодексҳои замин, ҷиноятӣ, муурофиавии ҷиноятӣ, қонунҳо ва дигар санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ бояд дақиқан риоя карда шаванд.

2. Ба мақомоти таъқиби ҷиноятӣ, суд, судяҳо тавзеҳот дода шаванд, ки:

-таҳти мафҳуми худсарона ишғол намудани қитъаи замин, худсарона ишғоли қитъаи замин бе иҷозати мақомоти давлатӣ ё истифодабарандагони замин, шахсони мансабдор ва мавҷуд будани дигар асосҳо (худсарона иваз кардани қитъаи замин, хариду фурӯш намудани қитъаи замин, худсарона додани ҳуқуқи истифодаи қитъаи замин ва ғайраҳо), ки бо қонун пешбинӣ нашудаанд, фаҳмида мешавад;

-ба худсарона ишғол намудани қитъаи замин дар навбати аввал ҳолатҳои худсарона истифода бурдани қитъаи замин, инчунин ишғоли он бе иҷозати мақомоти дахлдори давлатӣ ё истифодабарандагони замин, шахсони мансабдор новобаста аз он ки бо истифодаи қитъаи замин алоқаманд ҳаст ё не дохил мешаванд;

- худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва сохтмони худсарона дар он дар сурате хотимаёфта ҳисобида мешавад, ки агар шахс қитъаи заминро ғайриқонунӣ ишғол намуда, ба оғози корҳои зерин, аз ҷумла деворгирии (таворакашии) қитъаи замин, истифодабарии он, чуфт, сохтмон кардан ва ғайраҳо шурӯъ намуда бошад;

- ихтиёран даст кашидан аз истифодабарии минбаъдаи қитъаи замин шахсро аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод намекунад, зеро он танҳо дар давраи тайёри ба ҷиноят ва сӯиқасди он имконпазир аст. Суд, судя метавонад ихтиёран даст кашидан аз истифодабарии минбаъдаи қитъаи замин ва барқарор кардани зарари расонидашударо ҳамчун ҳолати сабуқкунандаи ҷазо ба инобат гиранд; -дар сурате, агар аз рӯи парванда муайян гардад, ки қабл аз сохтмони худсарона, ишғоли худсаронаи қитъаи замин ҷой доштан, ҳаракати шахсони гунаҳгор новобаста аз қаблан татбиқ намудани ҷазои маъмури бояд бо қисми 2 моддаи 338-и Кодекси ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд КҶ) банду баст карда шавад.

Бояд дарназар дошт, ки то бо Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 март соли 2011 таҳти №694 ворид намудани тағйирот ба моддаи 338-и КҶ, на худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва на сохтмони худсарона дар он бидуни қаблан ба ҷавобгарии маъмури кашида шудани шахс таркиби ҷиноятро ташкил надода, танҳо асос барои ба ҷавобгарии маъмури кашидани шахс шуда метавонианд. Аз ин лиҳоз, тибқи муқаррароти қисми 3 моддаи 13-и КҶ ҷавобгарии ҷиноятӣ барои ин кирдор танҳо дар он ҳолат ба миён меояд, ки ҳам худсарона ишғолкунии қитъаи замин ва ҳам сохтмони худсарона дар он, баъди эътибори қонунӣ пайдо намудани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 март соли 2011 таҳти №694 содир шуда бошанд.

Ба инобат гирифта шавад, ки худсарона ишғол намудани қитъаи замин танҳо дар он ҳолат ҷавобгарии ҷиноятиро ба вучуд меорад, ки агар он дар давоми соли пас аз татбиқи ҷазои маъмури тақроран содир шуда бошад.

Тақроран худсарона ишғол намудани қитъаи замин дар ҳолатҳое ҷой дорад, ки агар шахс дар давоми соли баъди татбиқи ҷазои маъмури қитъаи замини ба ҳолати аввала баргардонидашударо аз сари нав худсарона ишғол ва ё қитъаи замини дигарро ишғол намуда бошад.

3. Барои ғайриқонунӣ додани қитъаи замин шахсони мансабдор ва шахсони воқеӣ (раисони шахру ноҳияҳо, ҷамоатҳо, хоҷагиҳои деҳқонӣ, кормандони кумитаи заминсозӣ ва геодезӣ, шахрвандон ва ғайра) бо моддаи 338¹-и КҶ ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешаванд.

4. Ҷиноятҳои дар моддаҳои 338 ва 338¹-и КҶ пешбинишуда дар ҳамон вақт тақроран содиршуда эътироф карда мешаванд, ки агар шахс қаблан як ё якчанд ҷиноятҳои дар ҳамин моддаҳои пешбинигардидаро содир намуда, мӯҳлати ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидани ӯ мутобиқи талаботи моддаи 75и КҶ нагузашта ё тибқи талаботи моддаи 84-и КҶ доғи судиаш барҳам нахӯрда ё бардошта нашуда бошад.

Худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва сохтмони худсарона дар он, инчунин ғайриқонунӣ додани қитъаи замин дар сурате аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ содиршуда доништа мешавад, ки агар дар содир намудани ин ҷиноят ду ва зиёда шахсони мансабдор ва ё шахсони воқеӣ иштирок карда бошанд.

5. Ҷиноятҳои дар моддаҳои 338, 338¹-и КҶ пешбинишуда давомнок ба ҳисоб намераванд. Дар сурати мавҷуд будани асос нисбати шахсоне, ки ҷиноятҳои мазкурро содир намудаанд санади авф, инчунин гузаштани мӯҳлати ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан, татбиқ карда мешавад.

Татбиқи санади авф шахсро аз барқарор намудани товони зарари расонидашуда озод намекунад

6. Ба Коллегиаи ҳарбӣ, коллегиаи судӣ оид ба парвандаҳои ҷиноятӣ Суди Олӣ, судҳои ҳарбӣ, суди Вилояти Мухтори Кӯҳистон Бадахшон, судҳои вилоят, шаҳри Душанбе, шахру ноҳия тавзеҳот дода шавад, ки ин қабил парвандаҳоро бештар дар судҳои сайёр мавриди баррасӣ қарор дода, агар ҳангоми баррасии судии парвандаи ҷиноятӣ риоя накардани ҳуқуқ ва озодиҳои шахрванд, инчунин риоя накардани муқаррароти қонун, ки зимни пешбурди таҳқиқ, тафтиши пешакӣ, баррасии судӣ ошкор карда мешаванд, суд, судя ҳуқуқ доранд нисбат ба онҳое, ки ба камбудӣ роҳ додаанд, таъиноти (қарори) хусусӣ бароранд.

7. Коллегиаи ҳарбӣ, коллегиаи судӣ оид ба парвандаҳои ҷиноятӣ Суди Олӣ, Суди Вилояти Мухтори Кӯҳистон Бадахшон, судҳои вилоятҳо ва шаҳри Душанбе вазифадор карда шаванд, ки назоратро аз болои баррасии саривақтӣ, қонунӣ ва асоснокии парвандаҳои мазкур пурзӯр карда, мунтазам таҷрибаи судиро ҷиҳати муайян ва ошкор кардани камбудии ҷойдошта ҷамъбаст намуда, барои баргараф кардани онҳо ба мақомоти дахлдор пешниҳодҳо ирсол намоянд.

8. Бинобар қабул гардидани Қарори мазкур, Қарори Пленуми Суди Олии ҚШС Тоҷикистон таҳти №5 аз 20 декабри соли 1985 «Дар бораи таҷрибаи судӣ оид ба парвандаҳои ҷиноятӣ марбут ба худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва сохтмони худсарона дар он» аз эътибор соқит доништа шавад.

**Раиси Суди Олии
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Н.Абдуллоев

**Котиби Пленум,
Судяи Суди Олии
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

М. Саидов